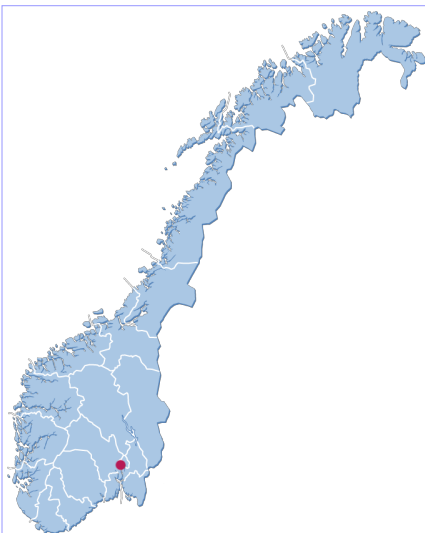
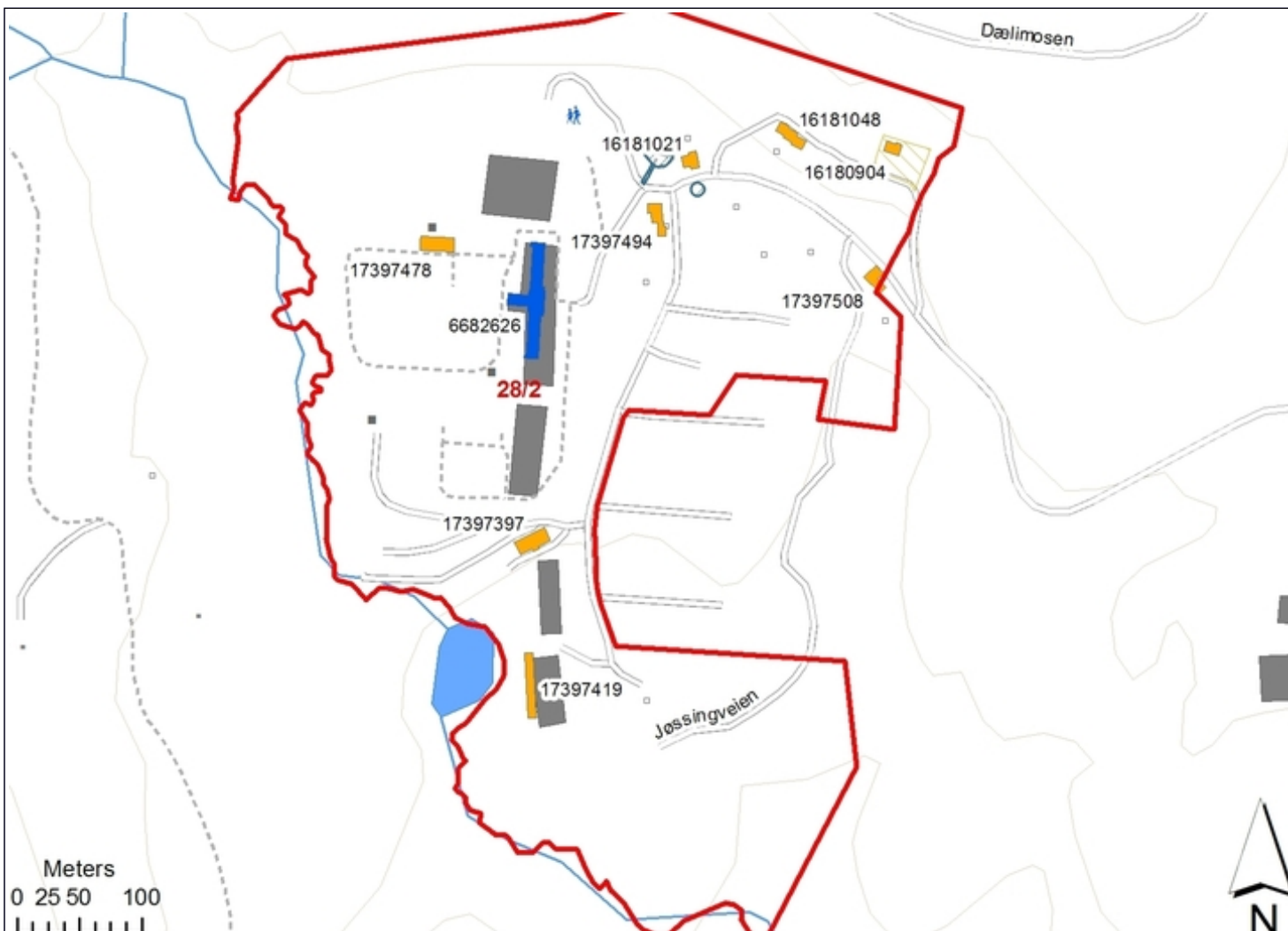

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Akershus
 Kommune: 219/Bærum
 Opprinnelig funksjon: Fengsel for kvinner.
 Nåværende funksjon: Fengsel.
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 21

Situasjonskart, utsnitt vernede bygninger og utomhusområder. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
8309	Bygg 01 Hovedbygg	1939	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	6682626	28/2
8311	Bygg 06 Annekset	1939	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	17397478	28/2
14265	Bygg 09 Museum	1939	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Utomhus	16181021	28/2
8325	Bygg 10 Kraftstasjon	1940	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør	17397494	28/2
8318	Bygg 11 Casino	1939 - 1940	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør	16181048	28/2
8315	Bygg 16 Låven	1942	Verneklasse 2, bevaring	Interiør	17397397	28/2
8313	Bygg 21 Drivhus 2	1942	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	17397419	28/2
8317	Bygg 32 Direktørbolig	1939 - 1940	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Utomhus	16180904	28/2
14276	Bygg 34 Ytre port	1940	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	17397508	28/2

Vern kompleks

Formål:	Formålet med fredning/vern er å sikre anlegget som opprinnelig ble oppført som landsfengsel for kvinner (1939 - 40).
Begrunnelse:	Videre er formålet å sikre anlegget som forteller krigshistorien fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig. Etter fengselsloven av 1903 skulle det være tre typer fengsler: Landsfengsler, kretsfengsler og hjelpefengsler. Da fengselsloven ble gitt var det en forutsetning at det skulle bygges et nytt landsfengsel. Utbyggingen ble imidlertid nedprioritert pga. utbyggingen på Åna for tvangsarbeidsvesenet. I 1927 nedsatte Justisdepartementet en komité som skulle utrede spørsmålet om reform av fengselsvesenet. Komiteen avga sin innstilling i 1933. Som en konsekvens av denne innstillingen ble Botsfengselet utvidet og Ila fengsel bygget. Ila fengsel ble bygget som landsfengsel for kvinner. Dette var landets første formålsbygde landsfengsel. Etter en lovendring i 1934 ble det fastslått at fangene skulle ha hver sin celle for natten og hviletiden, og at det ellers skulle være fangefellesskap. Ila landsfengsel ble oppført som et helhetlig anlegg med cellebygning, direktørbolig og funksjonærbolig, alt sammen funksjonelt og moderne etter tidens standard. Utbruddet av 2. verdenskrig sammenfalt med ferdigstillelsen av landsfengslet for kvinner. Okkupasjonsmakten tok det i bruk som Grini fangeleir. Skogen bak fengslet ble ryddet og her ble det oppført et stort antall interneringsbrakker for fanger. Også et gartneri ble anlagt.
Omfang:	Vernet omfatter volumer og originalt eksteriør for alle bygningene oppført 1939-1945. Vernet omfatter enkelte interiører i hovedbygningen og Casino som er nærmere beskrevet i bygningsrapporten. Vernet omfatter utomhuselementer avmerket i kart.

Beskrivelse kulturmiljø

Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt ligger ved Eiksmarka i Bærum kommune, og består av 21 bygninger.

Bakgrunnen for etablering av fengslet som i dag er Ila fengsel var fengselsloven av 1903. Etter denne loven skulle det være tre typer fengsler: Landsfengsler, kretsfengsler og hjelpefengsler. Da fengselsloven ble gitt var det en forutsetning at det skulle bygges et nytt landsfengsel. Utbyggingen ble imidlertid nedprioritert pga. utbyggingen av Opstad tvangsarbeidshus på Åna.

I 1927 nedsatte Justisdepartementet en komité som skulle utrede spørsmålet om reform av fengselsvesenet. Komiteen avga innstilling 31.03.1933. Som en konsekvens av denne innstillingen ble Botsfengslet utvidet og Ila fengsel bygget.

Ila fengsel ble bygget som landsfengsel for kvinner og stod i 1940 ferdig med hovedbygning, et isolat (anneks) og boliger for både direktør og funksjonærer. Anlegget ble aldri tatt i bruk til det tiltenkte formålet: Den tyske okkupasjonsmakten tok fengselet i bruk, først som krigsfangeleir, og deretter, i juni 1940 som konsentrasjonsleiren Grini.

Etterhvert som fangeantallet ved Grini fangeleir økte ble fengselsbygningene supplert med et større antall brakker bak hovedbygningen. På det meste var det 5 400 fanger i leiren, og fra 1941 til 1945 ble 19 788 fanger registrert på Grini. Her satt også dødsdømte fanger, og sommeren 1944 ble 8 av dem, hvorav 3 kvinner, henrettet.

Etter krigen ble Grini fangeleir omgjort til fengsel for landssviksdømte og fikk navnet llebu fengsel. I juli 1945 var det om lag 3 400 fanger her. Fengselet ble avviklet i begynnelsen av 1950. Det er lite historisk kunnskap om denne perioden, men ett minne er kapellet, dekorert av en landssvikdømt fange.

Under en ombygningsperiode i 1950/51 var fengselet stengt. I 1952 ble det igjen åpnet under navnet Ila landsfengsel og sikringsanstalt. Den lukkede avdelingen med ringmur ble bygd ferdig og tatt i bruk i 1963.

I dag er Ila fengsel en landsdekkende institusjon for mannlige forvaringsdømte og domfelte med særlige behov for hjelpetiltak, og har 124 plasser.

Anlegget består av, foruten de rene fengselsfunksjonene, boliger og to gårder, gartneri med seks drivhus og utsalg, og et museum over Grini fangeleir. Museet ligger ved adkomsten til fengselet, i den tidligere verksmesterboligen. Ved siden av museet ligger minnesmerket over fangeleiren; området er merket av i situasjonskartet som utomhusområde i Vk. 1.

Minnesmerket over på retterstedet over Grinifanger omtalt under "Utomhusanlegg", er ikke kartfestet fordi det står utenfor selve fengelets eiendomsgrense.

Eiendomshistorikk

I 1927 nedsatte Justisdepartementet en komité som skulle utrede spørsmål om en reform av fengselsvesenet. Som en følge av dette arbeidet ble det kjøpt inn to eiendommer: Botsfengslets nabotomt, som ble bygget om og ut til Oslo kretsfengsel, avdeling B, og en 277 mål stor tomt på Ila i Bærum.

I henhold til Stortingets beslutning 07.05.1937 ble eiendommen Ihlen ekspropriert med hjemmel i fengselsloven §60 for å bebygges med nytt landsfengsel og tvangsarbeidshus for kvinner. Arealet utgjorde 263,5 dekar, herav 76,1 dyrket mark og 117,1 utmark.

Fengslet var praktisk talt ferdigbygd da krigen brøt ut 9. april 1940 og besto da av hovedbygning og isolasjonsbygningen "annekset", direktørbolig, funksjonærbolig og vaktmesterbolig, alt tegnet av Riksarkitekten.

I tillegg bestod eiendommen av bygningene på Øvre og Nedre gård med hovedbygninger og uthus (den opprinnelige bebyggelsen på eiendommen Ihlen).

I perioden 1940 - 45 ble det oppført en rekke brakker på det indre området: Vakt- og kontorbrakke, kjøkkenbrakke og 20 fangebrakker, 4 lagerbrakker, 1 kantinebrakke, 2 vaskebrakker, 3 latrinebrakker, 2 fengselsbrakker, bade- og desinfeksjonsbrakke, dobbeltbrakke med vaskeri og tørkerom, smie og 9 vaktårn. Brakkene ble senere revet og solgt. En del av materialene fra brakkene ble brukt ved byggingen av Berg arbeidsskole.

På det ytre området ble det oppført maskinhus, 2 funksjonærbrakker, vaktbygning ved ytre port, bilverksted med garasje, lagerbrakke, sagbruk, verkstedbrakke, knottfabrikk, hønsehus og 2 potetkjellere, 6 store drivhus med tiliggende lagerbygning og fyrhus, samt renseanlegg for kloakk.

Av alle bygningene oppført under krigen er vaktbygningen (nåværende 14276 Ytre port), potetkjellerne (nåværende 8315 Låven), ett av drivhusene (8313 Drivhus) og maskinhuset (nåværende 8325 Kraftstasjon) bevart.

I 1963 stod den nye sikringsavdelingen ved Ila ferdig med cellebygning i tre etasjer, og i 1967 en verkstedbygning.

Forbedringer i soningstilbudet har skjedd gradvis opp gjennom årene. Største endring ble gjort da Ila gikk over fra å være sikringsanstalt til å bli forvaringsanstalt på 2000-tallet. Antall soningsplasser er redusert og mer areal brukes dermed til aktivitet.

I dag er Ila fengsel bygget om til et tidsriktig fengsel med egen skoleavdeling og nytt aktivitetsbygg (ferdig i 2002). Bygningen rommer aktivitetshall til forskjellige typer ballspill, scene til ulike kulturformål, treningsrom, garderobe, nytt bibliotek inkludert studie- og PC-arbeidsplasser for innsatte.

Verneverdige bygg

Byggnr: 8309
GAB nr: 6682626
Navn: Bygg 01 Hovedbygg
Oppført: 1939

Byggnr: 8311
GAB nr: 17397478
Navn: Bygg 06 Annekset
Oppført: 1939

Byggnr: 8313
GAB nr: 17397419
Navn: Bygg 21 Drivhus 2
Oppført: 1942

Byggnr: 8315
GAB nr: 17397397
Navn: Bygg 16 Låven
Oppført: 1942

Byggnr: 8317
GAB nr: 16180904
Navn: Bygg 32
Direktørbolig
Oppført: 1939 - 1940

Byggnr: 8318
GAB nr: 16181048
Navn: Bygg 11 Casino
Oppført: 1939 - 1940

Byggnr: 14265
GAB nr: 16181021
Navn: Bygg 09 Museum
Oppført: 1939

Byggnr: 14276
GAB nr: 17397508
Navn: Bygg 34 Ytre port
Oppført: 1940

Byggnr: 8325
GAB nr: 17397494
Navn: Bygg 10 Kraftstasjon
Oppført: 1940

Utomhusanlegg

Elementnr: 1

Elementnavn:

Minnesmerke

Beskrivelse: Allé av gjerdestolper fra krigen, og minnesmerke over Grini fangeleir. Ligger i tilknytning til Grinimuseet.

Elementnr: 3

Elementnavn: Byste

Beskrivelse: Byste over motstandsmannen Lauritz Sand. Bysten står vis á vis Grinimuseet.

Elementnr: 2

Elementnavn:

Minnesmerke

Beskrivelse: Ved innkjørselet til Ila fengsel er det reist minnesmerke på retterstedet over Grini-fanger som ble henrettet.

Elementnr: 4

Elementnavn: Gjerdestolpe

Beskrivelse: Fangeleiren var under 2. verdenskrig omgitt av et strømførende gjerde. En av gjerdestolpene har sin opprinnelige plassering i terrenget; i skogbrynet rett nord for hovedbygningen. Se nærmere beskrivelse i billedtekst under bildet av modell av Grini fangeleir.

Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

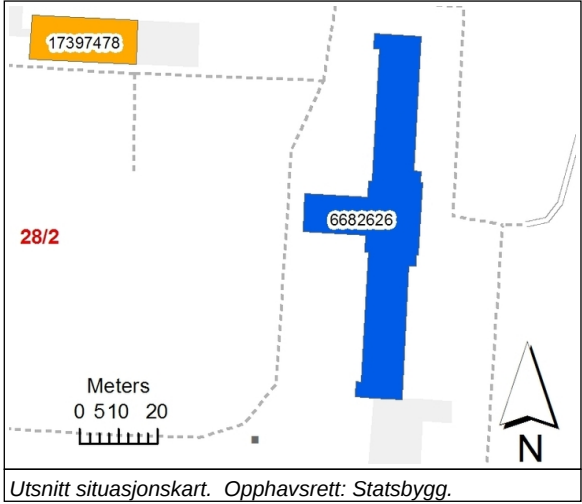
Ila fengsel - oversikt fra øst mot inngang. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Grini fangeleir - Modell. Fangeleiren ble omsluttet av et strømførende gjerde. En av gjerdestolpene står fremdeles på opprinnelig plass i terrenget - tilsvarende øverste venstre hjørne i modellen. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	6682626
Gnr/bnr:	28/2
Oppført:	- 1939
Byggherre:	Justisdepartementet.
Arkitekt:	Riksarkitekten.
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	Fengsel
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen har en grunnflate på 1134 m2 og er 94 meter lang. Den er i fire etasjer og kjeller. Bygningen er oppført i betong på betongmur og forblendet med rød tegl. Taket er flatt.

Bygningen består av en sydfly, midtfly, nordfly og kirketilbygg i en etasje. Midtflyen hadde opprinnelig kontorer og sykeavdeling, og en gymsal i fjerde etasje. Syd- og nordflyen har celleavdelinger i tre etasjer med celler, toalett, vaktrom og oppholdsrom. I kjelleren opptar kjøkkenet størsteparten av arealene. Kirken er bygget ut fra midtflyen og er ett rom over to etasjer med grunnflate på 9 x 16 meter. Kirken er dekorert med utskjæringer i betong utført i perioden 1947 - 48 av den russiske fangen Zaitzow som sonet landssvikdom på Ila.

Avdeling E i Hovedbygget er av eldre standard.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen ble oppført som hovedbygningen i det opprinnelige anlegget, landsfengsel for kvinner, og stod ferdig i 1940. Bygningen har hatt samme bruk hele tiden.

Gymsalen i midtflyens 4. etasje var under 2. verdenskrig i bruk som ventecelle for dødsdømte fanger og gikk da under navnet "Fallskjermen". Senere var rommet antagelig igjen i bruk som gymsal før det ble omgjort til kontorer.

Fallskjermen var en spesialcelle for død- og tukthusdømte fanger. Den var i bruk fra 5. november 1942 til 23. september 1944. De tukthusdømte ventet på transport til Tyskland, noe som normalt fant sted innen to måneder etter ankomsten. Også andre fanger som skulle overføres til Tyskland kunne havne på Fallskjermen. Cella ble også brukt til avsoning av disiplinærstraffer og til enkelte fanger som satt på Grini uten dom.

Da Fallskjermen ble nedlagt ble den overlatt til kvinneavdelingen.

Opprinnelig var det antagelig planlagt å ha sykeavdeling i nord- og sørflyens fjerde etasje, men dette ble under krigen anlagt i midtflyens tredje etasje. Tysk tekst kan fortsatt skimtes på veggen i trapperommet utenfor sykeavdelingen.

På bygningens bakside vendt mot luftegården kan skimtes rester av balkong for inspeksjon.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å sikre bygningen som opprinnelig ble oppført til landsfengselet for kvinner.
Begrunnelse:	Videre er formålet å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig. Fengslet, bygget som landsfengsel, representerte en ny løsning for fengsler med hele gulv mellom etasjene. Nytt var også store egne rom for arbeid og aktivitet i felleskap (gymsal), og betydelige arealer til helse-relaterte formål.
Omfang:	Fredningen omfatter eksteriør. Av interiør omfatter fredningen hovedinngangen og midtpartiet i 1. etasje, kapellet, rommet "Fallskjermen" samt opprinnelig planløsning og interiørelementer i sydflyen i 4. etasje og avdeling E .
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

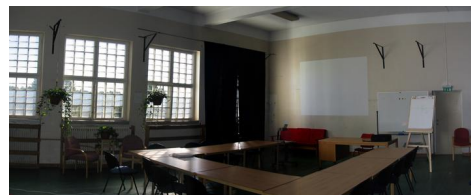
BYGNING 8309 Bygg 01 Hovedbygg

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn:
Beskrivelse:

Interiørnr: 1
Interiørnavn:
Fallskjermen/gymsalen i
midtfløyens 4. etasje.
Beskrivelse:

Interiørnr: 2
Interiørnavn: Korridor,
sydfløy, 4. etg.
Beskrivelse:

Interiørnr: 4
Interiørnavn: Cellefløy, avd.
E
Beskrivelse:

Interiørnr: 3
Interiørnavn:
Hovedinngang og midtparti.
Beskrivelse:

Interiørnr: 5
Interiørnavn: Kapellet
Beskrivelse:

Fasadene mot øst og nord. Opphavsrett: Statsbygg.

En rute i trapperommets vindu ble fjernet under krigen, angivelig et skyteskår. Østfasaden. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8309 Bygg 01 Hovedbygg

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Inngangsparti med trapp ned til kapellet. Opphavsrett: Statsbygg.

Trapp opp til inngangspartiet fra kapellet.
Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinngang og midtparti. Vestibyle med resepsjon. Glassmosaikk på veggene mot kontorområdet innenfor. Opphavsrett: Statsbygg.

Kapellet med glassmalerier. Veggene er dekket av utskjæringer i betong.
Opphavsrett: Statsbygg.

Glassmalerier og smijernslamper. Opphavsrett: Statsbygg.

Detalj vegg kirkerom. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8309 Bygg 01 Hovedbygg

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Kapellet, bakvegg med galleri. Opphavsrett: Statsbygg.

Rommet "Fallskjermen" i 4. etasje fungerer i dag som kontor. Opphavsrett: Statsbygg.

Sydfløyen i 4. etasje. Korridor med antatt opprinnelig linoleum på gulvet. Vinduer mot luftegården og dører inn til kontorer og kott. Opphavsrett: Statsbygg.

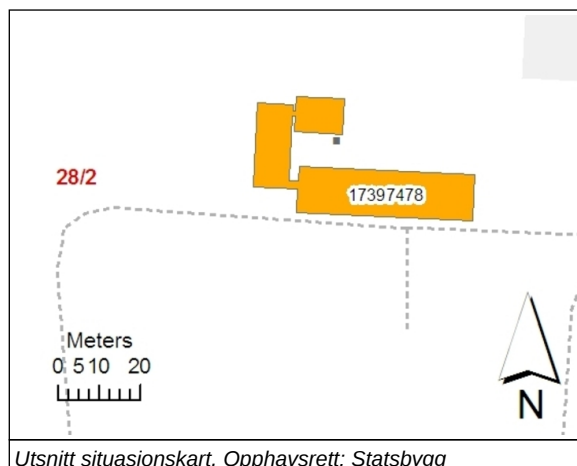
Sydfløyen, avdeling E. vaktrom til venstre og fellesrom til høyre. Celler og toaletter nedover korridoren. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8311 Bygg 06 Annekset

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG ØST
GAB nr: 17397478
Gnr/bnr: 28/2
Oppført: - 1939
Byggherre: Justisdepartementet.
Arkitekt: Riksarkitekten.
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart: Fengsel
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygning i én etasje med kjeller og loft. Opprinnelig areal var 288 m², men bygningen er senere forlenget østover og har fått et tilbygg mot vest.

Den opprinnelige bygningen har celler i 1. etasje og bad, lager- og fyrrom i kjelleren. Kjelleren har muligens i perioder rommet celler.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen ble oppført som en isolasjonspaviljong for innsatte med smittsomme sykdommer, og hadde denne bruken under krigen også, da under navnet "Tubben". Under krigen var vaktholdet på Tubben mindre strengt enn i resten av leiren, noe som ga rom for foredrag og annen kulturell virksomhet for fangene.

I dag er "Annekset" en egen avdeling for innsatte med særlige behov.

Vern

Formål: Formålet med vernet er å sikre bygningen som opprinnelig ble oppført til landsfengselet for kvinner.
Videre er formålet å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2. verdenskrig.

Begrunnelse: Annekset ble oppført som isolat for landsfengslet for kvinner, og var også under 2. verdenskrig i bruk for fanger med smittsomme sykdommer.

Omfang: Vernet omfatter bygningens opprinnelige eksteriør.

Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Annekset. Opprinnelig del til venstre. Tilbygget mot øst omfattes ikke av vernet. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinngang. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8311 Bygg 06 Annekset

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Annekset med fasade mot syd. Rødmalt tilbygg i tre mot vest, og tilbygg i tegl mot øst omfattes ikke av vernet. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Den opprinnelige delen av bygningen med hovedinngangen. Opphavsrett: Statsbygg.

Tydelig skille mot tilbygg mot øst. Tilbygget omfattes ikke av vernet. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot nord. Tilbygg i tre (til høyre i bildet) omfattes ikke av vernet. Opphavsrett: Statsbygg.

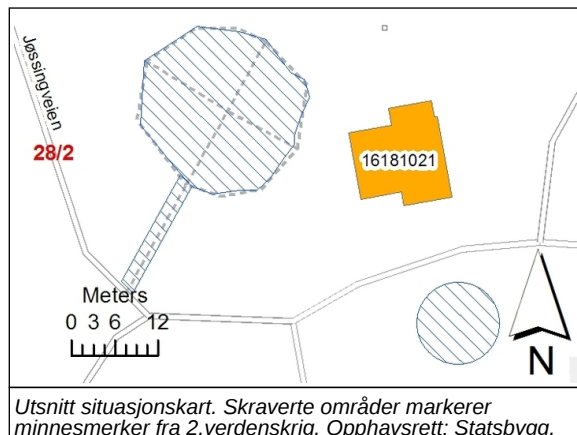
Vindu. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 14265 Bygg 09 Museum

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG ØST
GAB nr: 16181021
Gnr/bnr: 28/2
Oppført: 1939
Byggherre: Justisdepartementet.
Arkitekt: Riksarkitekten.
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart: Museum
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført som bolighus på støpt betongmur med kjeller, bindingsverk eller reisverk og kledd med delvis liggende, delvis stående panel. Taket er tekket med murstein.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen har hatt flere funksjoner fra den ble oppført i 1939. Bygningen ble aldri tatt i bruk til sitt egentlige formål som var verksmesterbolig.

Under krigen ble bygningen benyttet til legeundersøkelser i forbindelse med innskriving/registrering av fangene. Fangene under krigen fikk ta i mot besøk i dette huset.

I 1992 åpnet Grinimuseet i 1. etasje, mens det fortsatt er leilighet i 2. etasje.

Vern

Formål: Formålet med vernet er å sikre bygningen som opprinnelig ble oppført til landsfengselet for kvinner.

Begrunnelse: Videre er formålet å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig. Verksmesterboligen ble oppført som en del av landsfengselsanlegget.

Omfang: Det knytter seg sterk krigshistorie til bygningen da den ble benyttet til legeundersøkelser i forbindelse med innskriving/registrering av fangene. Det var også i denne bygningen at fangene fikk ta i mot besøk.

Verne(Vkl.2): Bygningens volum og originalt eksteriør.

Fredning (Vkl.1): Minnesmerket over Grini fangeleir. Byste over motstandsmannen Lauritz Sand. Områdene er merket av i utsnitt situasjonskart.

Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Fasade mot øst. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot sør. Foto: Statsbygg Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 14265 Bygg 09 Museum

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Fasade mot nord. Opphavsrett: Statsbygg.

Minnesmerke over Grini fangeleir ligger i tilknytning til museet. Portalen i forgrunnen er gjerdestolper fra krigen. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8325 Bygg 10 Kraftstasjon

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG ØST
GAB nr: 17397494
Gnr/bnr: 28/2
Oppført: 1940
Byggherre: Justisdepartementet
Arkitekt:
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart: Kraftverk
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygning i en etasje med grunnflate på 160 m² oppført som kraftstasjon. Bygget av stein med støpt gulv, opprinnelig tekket med stein. Taket er nylig tekket om. Fremstår som svært opprinnelig. Vinduer og dører er originale.

Betegnet i St. melding 10, 1949 som Kraftstasjon/maskinhus.

Bygningen rommer i tillegg til kraftstasjonen én hybel.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen er fortsatt i bruk som kraftstasjon for produksjon av nødstrøm. Den rommer også en leilighet for elektriker.

De opprinnelige aggregatene er flyttet til Bredtveit fengsel.

Vern

Formål: Formålet med vernet er å ta vare på bygningen som er oppført til landsfengslet for kvinner.
Videre er formålet å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig.
Begrunnelse: Kraftstasjonen ble oppført til landsfengslet og er svært godt bevart.
Omfang: Eksteriør.
Vern av interiør omfatter originalt skifergulv, samt originale dører og vinduer.
Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Fasade mot nordøst. Kraftstasjonen i forgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

Kraftstasjonens fasade mot sørvest. Hybelen til høyre. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8325 Bygg 10 Kraftstasjon

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Mot sørvest. Opphavsrett: Statsbygg.

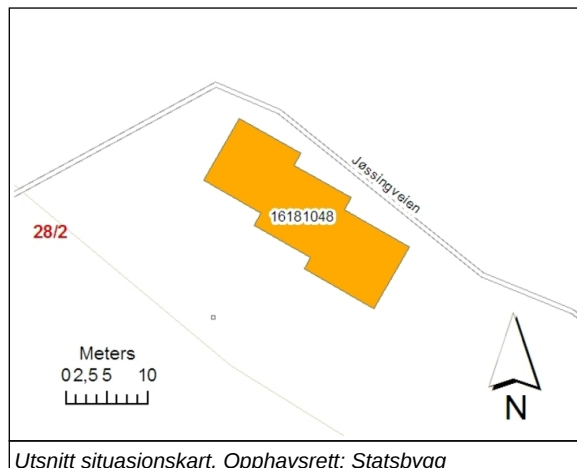
*Nåværende generatorer i kraftstasjonen.
Opphavsrett: Statsbygg.*

BYGNING 8318 Bygg 11 Casino

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	16181048
Gnr/bnr:	28/2
Oppført:	1939 - 1940
Byggherre:	Justisdepartementet
Arkitekt:	Riksarkitekten
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Rekkehus med opprinnelig seks funksjonærleiligheter oppført på støpt betongmur med kjeller, bindingsverk eller reisverk og kledt med liggende, hvitmalt panel. Flatt tak tekket med papp.

Bygningen har ny kledning og vinduer, og nye flater innvendig. Opprinnelig planløsning. Kjelleretasjen er ikke modernisert og har noen originale vinduer og dører.

Deler av kjelleren er innredet og var under 2. verdenskrig i bruk som casino. Detaljer som trapp, himling, brystpanel og buete døråpninger er bevart.

Bygningen ligger ved siden av direktørboligen, men noe mer tilbaketrukket.

Bygningen har fem utleieleiligheter i nr. 25 a, b, c. Leilighetene er bygd om litt etter litt i løpet av årene.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen er oppført som funksjonærbolig for ansatte ved fengslet og har alltid vært i bruk som det, bortsett fra årene under 2.verdenskrig da tyske soldater ble innkvartert her. Da ble også kjelleretasjen innredet og brukt som casino for soldater. Disse arealene er senere tatt i bruk som lager.

Vern

Formål:	Formålet med vernet er å sikre bygningen som opprinnelig ble oppført til landsfengselet for kvinner. Videre er formålet å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig.
Begrunnelse:	"Casino" var oppført som funksjonærboliger for ansatte ved landsfengslet. Under 2.verdenskrig ble kjelleretasjen benyttet som casino og deler av interiørene fra denne virksomheten er bevart.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør. Av interiør omfatter vernet: Casinokjelleren med opprinnelige interiørdetaljer som himling, brystning og trapp fra 1.etsje ned til kjelleren.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Fasade mot sør. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngang Casino. Fasade mot nord. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

BYGNING 8318 Bygg 11 Casino

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Fra casinointeriøret. Opphavsrett: Statsbygg.

Ventilasjonsluke i taket i casinoet. Opphavsrett: Statsbygg.

Trapp fra casinoet i kjelleren opp til 1.etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

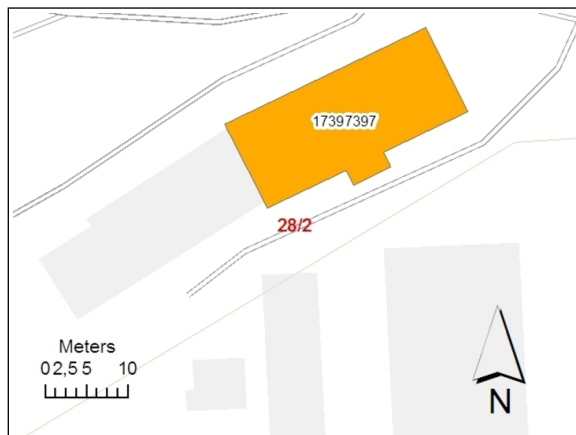
Detalj trapp. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8315 Bygg 16 Låven

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG ØST
GAB nr: 17397397
Gnr/bnr: 28/2
Oppført: 1942
Byggherre:
Arkitekt:
Opprinnelig funksjon: Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon: Offentlig forvaltning
Bygningsart: Lager
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Utsnitt situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Potetkjellerne er to murte rom/hvelv med en grunnflate på 320 m². Låven som utgjør overbygget til de to potetkjellerne har kommet til senere og er ikke omfattet av vernet.

Sammendrag bygningshistorie

I 1942 ble det etablert garteri ved Grini fangeleir. Det var antagelig i den forbindelse den doble potetkjelleren ble oppført.

Vern

Formål: Formålet å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig.
Begrunnelse: Potetkjellerne ble antagelig oppført i 1942. Overbygget som har gitt bygningen navnet Låven har kommet til senere.
Omfang: Vernet omfatter interiøret i de opprinnelige potetkjellerene.
Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Potetkjelleren mot inngangsdør. Opphavsrett: Statsbygg.

Et av de to potetkjellerne. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8315 Bygg 16 Låven

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

En av potetkjellerne. Opphavsrett: Statsbygg.

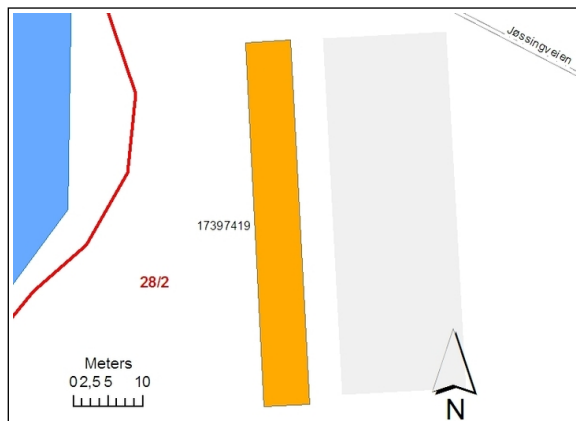
*Fasade mot øst. Inngang til potetkjellerne midt på låvebygningen.
Opphavsrett: Statsbygg.*

BYGNING 8313 Bygg 21 Drivhus 2

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG ØST
GAB nr: 17397419
Gnr/bnr: 28/2
Oppført: 1942
Byggherre:
Arkitekt:
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart: Drivhus
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Utsnitt situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Drivhus med grunnflate på 325 m2. Glass i tak og vegger.

Sammendrag bygningshistorie

I 1942 ble det oppført seks drivhus og et gartneri med fyrhus for å fremstille ferske tomater. Tomatdriften fortsatt til inn på 1970-tallet da det ble lagt om til blomsterproduksjon.

Fem av drivhusene er senere erstattet av nye, større veksthus, men ett av de opprinnelige finnes bevart.

I tilknytning til gartneriet ligger fengselsutsalget.

Gartneribygningen brant ned i 1955, men ble gjenoppbygd.

Vern

Formål: Formålet med vernet er å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig.
Begrunnelse: Gartneriet ble etablert i 1942 for å forsyne peronellet ved Grini fangeleir med tomater. Det vernede drivhuset er av de opprinnelige.
Omfang: Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Drivhuset fra 1942. Opphavsrett: Statsbygg.

Detalj fra drivhus lengst mot vest Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8313 Bygg 21 Drivhus 2

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Drivhus. Opphavsrett: Statsbygg.

Drivhusinteriør. Opphavsrett: Statsbygg.

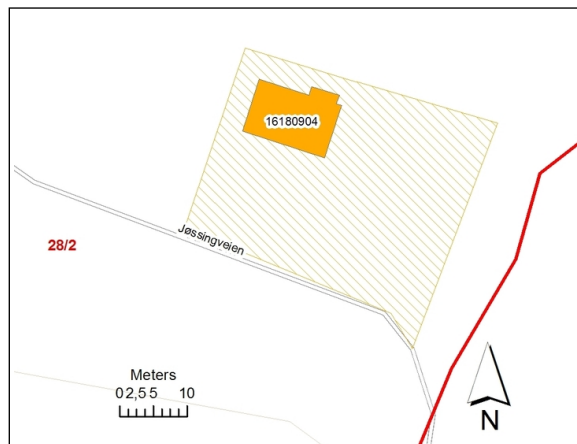
Drivhuset med fasade mot nordøst. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8317 Bygg 32 Direktørbolig

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG ØST
GAB nr: 16180904
Gnr/bnr: 28/2
Oppført: 1939 - 1940
Byggherre: Justisdepartementet
Arkitekt: Riksarkitekten
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart: Bolig
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Utsnitt situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Direktørbolig med kjeller og to etasjer oppført på betongmur. Veggene er bindingsverk med panel inn- og utvendig. Opprinnelig tekket med takstein. Grunnflaten er 86 m². Arkitektonisk er boligen meget tidstypisk; nøktern, men rommelig og praktisk for sin tid.

Bygningens vinduer og kledning er nyere. Også innvendig er bygningen endret. Hovedetasjen har nyere overflater, mens andre etasje har fått helt ny planløsning. Trappen fra kjeller via hovedetasjen til andre etasje er den opprinnelige.

Til boligen hører en dobbelt garasje og en opparbeidet hage, begge deler utført av fanger under 2. verdenskrig.

Bygningen er lik Sogn politimesterbolig i Leikanger. Politimesterboligen ble tegnet 1938 av Riksarkitekten, og oppført mellom 1939 og 1940. Tegningene er signert J. Thorvaldsen Westbye ved Riksarkitektens kontor. Eiendommen i Sogn er forskriftsfredet.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen ble antagelig brukt som direktørbolig frem til 1990-tallet. Bygningen brukes i dag som kurs- og konferansested for ansatte. Den ble totalrenovert i 2002/03 med bl.a. ny utvendig kledning og noen endringer i planløsningen.

Vern

Formål: Formålet med vernet er å ta vare på bygningen oppført som direktørbolig til landsfengslet for kvinner.

Begrunnelse: Videre er formålet å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig.

Omfang: Norske fengsler ble oppført med egen bolig til lederne frem til 1970-tallet, og det var vanlig at inspektøren/direktøren bodde i denne. Direktørboligen på Ila fengsel er oppført av Riksarkitekten og en tydelig og god representant. Hagen ble opparbeidet av fanger under 2.verdenskrig. Gjennom hagen eksponeres boligen mot omgivelsene.

Vernekategori: Vernet omfatter volum og opprinnelig eksteriør, garasjen og den opparbeidete delen av hagen.

Direktørboligen. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Direktørboligen. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8317 Bygg 32 Direktørbolig

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Fasade mot øst med trapp fra garasjeanlegget opp til hovedinngangen. Opphavsrett: Statsbygg.

Garasjeanlegg bygd av Grinifanger under 2. verdenskrig. Opphavsrett: Statsbygg.

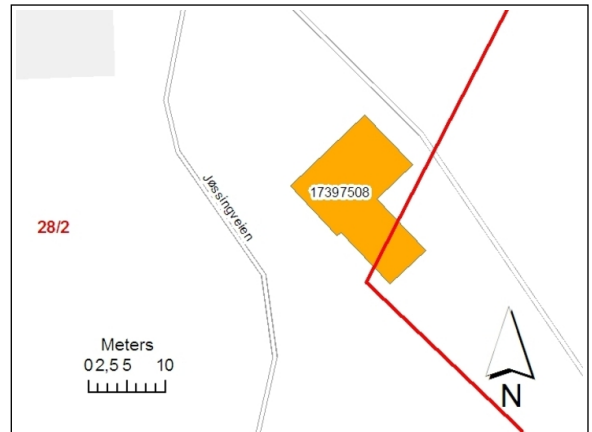
Plassering av direktørbolig speiler sosialt hierarki. Fra direktørboligen er det god oversikt over fengselsområdet mens funksjonærboligene (til høyre i bilde) ligger nærmere skogbrynet. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 14276 Bygg 34 Ytre port

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG ØST
GAB nr: 17397508
Gnr/bnr: 28/2
Oppført: 1940
Byggherre:
Arkitekt:
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart:
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Utsnitt situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen ble oppført i mur i 1940.

Sammendrag bygningshistorie

Ytre Port relaterer seg til Grinitiden. Selve porten finnes ikke i dag. "Vaktbygget/boligen" består og har i de senere årene vært utleid til ansatte. Den er ubebodd, men brukes til kortere opphold.

Vern

Formål: Formålet med vernet er å sikre bygningen som opprinnelig ble oppført til landsfengselet for kvinner.
Formålet med vernet er å sikre bygningen som forteller krigshistorie fra Grini fangeleir under 2.verdenskrig.
Begrunnelse: Bygningen ble under krigen oppført som vaktbolig ved anleggets ytre port.
Omfang: Vernet omfatter bygningens eksteriør.
Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Fasade mot sørøst. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot nordvest. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 14276 Bygg 34 Ytre port

Kompleks 2565 Ila fengsel, forvarings- og sikringsanstalt

Fasade mot vest. Opphavsrett: Statsbygg.

Ytre port. Direktørboligen skimtes opp til høyre. Fengselet ligger bak til venstre i bildet. Opphavsrett: Statsbygg.